

Vergaderjaar 2024–2025

36 600 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2025

Nr. 180

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 juli 2025

Het Fries kent in Nederland een bijzondere positie, namelijk als de officiële taal in de provincie Fryslân naast het Nederlands. Een taal leeft als hij gesproken en gelezen, en ook bestudeerd wordt. De afgelopen jaren bestonden er zorgen over de positie van het Fries op academisch niveau. Middels deze brief informeer ik uw Kamer, mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), over hoe het Fries weer een duurzame positie heeft verkregen in het wetenschappelijk onderwijs en uitvoering is gegeven aan de motie van de leden De Hoop (GL-PvdA) en Van der Molen (CDA) en het amendement van het lid De Hoop.¹

Friese taal

Een jaar geleden is in de Bestjoersôfspraak Fryske taal en kultuer 2024–2028 (BFTK)² afgesproken dat het Rijk en de provincie zich gezamenlijk inzetten voor een volwaardige, duurzame en toegankelijke bachelor Fries en de afspraken over de samenwerking vast te leggen in een convenant. De Minister van BZK en ik zijn verheugd uw Kamer te kunnen mededelen dat een convenant tussen het Ministerie van OCW, het Ministerie van BZK, de provincie Fryslân en de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) op 10 juli 2025 is ondertekend. Met dit convenant is een duurzame samenwerking tussen deze vier partijen ten behoeve van een bachelor Fries geborgd.

Zo draagt ieder bij aan het beschermen en bevorderen van het Fries in het wetenschappelijk onderwijs vanuit haar eigen rol en verantwoordelijkheid. De provincie Fryslân en het Rijk hebben een gezamenlijke verantwoorde-

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 36 200 VIII, nr. 96.

Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 36 410 VIII, nr. 44.

² Bestjoersôfspraak Fryske taal en kultuer 2024–2028 (Bestuursafpraak Friese taal en cultuur 2024–2028) | Convenant | Rijksoverheid.nl.

lijkheid en zorgplicht voor de Friese taal en cultuur. Het Ministerie van OCW is verantwoordelijk voor het beleidsterrein hoger onderwijs en het Ministerie van BZK heeft op het gebied van erkende talen een coördinerende rol binnen het Rijk. De RUG heeft als onderwijsinstelling aangegeven dit bachelorprogramma te willen ontwikkelen en aanbieden. Zij besluit over en draagt zorg voor de inhoud, vorm, kwaliteit en organisatie van het onderwijs.

De RUG heeft zich de afgelopen maanden met toewijding ingezet voor de ontwikkeling van het bachelorprogramma. Het bachelorprogramma maakt deel uit van een bredere, doorgaande leerlijn op het Fries. Zo kan de geïnteresseerde en enthousiaste scholier uit het voortgezet onderwijs diens studie naar het Fries in het wetenschappelijk onderwijs vervolgen. Ook kunnen afgestudeerden hun weg vervolgen in de Frisistiek (de wetenschappelijke beoefening van het Fries) of een baan vinden op de (Friese) arbeidsmarkt. Het bachelorprogramma Fries richt zich daarbij niet alleen op het aantrekken van «hoofdvakkers»³, maar juist ook op hoe een grotere groep «bijvak»-studenten bereikt kan worden, omdat het doel is dat zo veel mogelijk studenten met de Friese taal en cultuur in aanraking komen. Binnen een maand na de ondertekening zal het convenant in de Staatscourant worden gepubliceerd.

Bij de ontwikkeling van het convenant heeft DINGtiid, het wettelijke adviesorgaan voor de overheid op het gebied van de Friese taal, een adviserende rol gehad. Bij deze willen de Minister van BZK en ik DINGtiid bedanken voor hun gevraagde en ongevraagde adviezen over dit onderwerp.

Uitvoering motie en amendement

Met de ondertekening van het convenant geef ik verder invulling aan de verplichtingen die voortvloeien uit het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden, waarbij we als overheid de mogelijkheden faciliteren om het Fries op wetenschappelijk niveau te onderwijzen en bestuderen. Daarbij geef ik uitvoering aan het amendement van het lid De Hoop om structureel € 340.000 beschikbaar te stellen voor een bachelor Fries.⁴ Ook geef ik middels het convenant uitvoering aan de motie van de leden De Hoop en Van der Molen.⁵ In deze motie werd verzocht om de opleiding Fries in de wet te verankeren. Zoals in eerdere Kamervragen aangegeven⁶ blijkt dat het vastleggen van een verplichting tot het verzorgen van een bachelor Fries niet past bij de autonomie die aan de instelling toekomt op basis van de Wet hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. In de wet is vastgelegd dat de bevoegdheid voor het initiëren en verzorgen van een opleiding bij de onderwijsinstelling ligt. De Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) heeft geadviseerd om daarvoor in de plaats een convenant aan te gaan met de desbetreffende onderwijsinstelling en zo uitvoering te geven aan de motie.⁷ Dit advies is ter harte genomen en in de BFTK is afgesproken middels het convenant het academisch onderwijs naar het Fries duurzaam te verankeren. Hiermee beschouw ik de motie als uitgevoerd.

³ Een hoofdvakstudent is iemand die het volle programma van een opleiding volgt en ook het diploma van die opleiding verkrijgt.

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 36 410 VIII, nr. 44.

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 36 200 VIII, nr. 96.

⁶ Antwoorden op Kamervragen over het bericht dat toekomst studie Fries zorgelijk is | Kamerstuk I Rijksoverheid.nl.

Antwoorden jaarverslag OCW 2024.

⁷ KNAW: De toekomst van de frisistiek - KNAW.

Tot slot

Met de komst van het convenant heeft het Fries in het wetenschappelijk onderwijs een duurzame borging gekregen. Maar een levende taal is meer dan een academische studie. We blijven ons dan ook inzetten voor een duurzame borging van het Fries; van het kinderdagverblijf tot het wetenschappelijk onderwijs.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
E.E.W. Bruins